

52/E/9

32 [05/15]

Anul I. — No. 9.

15 Martie 1916.

Propășirea

SUMARUL :

M. Foteșcu, *Regina Elisabeta*. — Silvia Goliger, *Carmen Sylvei* (poezie). — O. Purșch, *O audiție muzicală la Carmen Sylva*. — N. N. Manolescu, *A fost* (poezie). — I. C. Pălânceanu, *Stejarul lui Conachi*. — Gh. Nichița, *Dorul Pribeagului* (poezie). — I. C. Pălânceanu, *În sat la noi* (schiță). — Silviu Goliger, *Asra*. — C. R. Miciora, *Sorana* (încercare critică).

Mișcarea intelectuală: *Vieața nouă*. — *Vremuri nouă*. — *România de mâine*. — *Miron Costin*. — *Collina*. — *Drum Drept*. — *Șezătoare*. — *Drum Drept*. — *Ramuri*. — *Farul*. — *Revista generală a învățământului*. — *Higiiena*. — *Libertatea*. — *Foaia interesantă*.

Probleme rezolvate. — Probleme propuse
Publicațiuni primite.

— FOCSANI —

TIPOGRAFIILE UNITE „POPORUL”

1916

Prețul 25 bani.

1765
 COLEGIUL NAȚIONAL „BIBLIOTECA”
 FOCSANI
 BIBLIOTECA

„Propășirea” va apărea la 1 și 15 ale fiecărei luni.

Abonamentul pe un an	3 lei
„ „ 1/2 „	2 „

(anul este considerat dela 1 Noemvrie până la 1 Iunie)

*Manuscrisele și răspunsurile se vor trimite pe adresa
elevului Foltescu Mircea elev cl. VIII liceul „Unirea” Focșani.*

*Abonamentele se vor trimite pe adresa:
Elevului Sorin Gorociei cl. VIII la liceul „Unirea”
Focșani.*

*Colaboratorii acestei reviste sunt rugați a trimite ma-
nuscrisele cu 10 zile înainte de data de apariție a revistei.*

*Rugăm pe colegii noștri dela alte licee și gimnazii să
ne răspândească revista în cercurile lor.*

Cine primește un număr se consideră abonat.

*REDAȚIA
la Liceul „Unirea”, Focșani*

A apărut revista:

„POLITICA”

Anul II

No. 12

pe Februarie 1915

cu următorul sumar:

T. Rîșcanu — *In cripta dela Argeș*

N. V. I. Rîmniceanu — *La streint...*

Albert de Berzewiezy — *Pro Nihilo...*

T. R. — Recenzii

Un număr 25 bani.

Redacția, str. Lascar Catargi No. 25, Iași.

S-au primit la redacție:

Un parazit social: gazetarul de Horia Stăncă

Șezătoarea An. XXIII, No. 11 Februarie 1916

Tribuna An. II, No. 10, 6 Martie 1916

România de mâine An. I, 15 Februarie 1916

Drum Drept No. 10, 6 Martie 1916

Curierul liceului An. X, No. 6-7

Albina An. XIX, No. —23, 6 Martie 1916

Glasul Argeșului foaie săptămânală

Infrățirea

Neamul Românesc An. VII, Februarie 1916

Lumină Nouă An. I, No. 4-5 Februarie-Martie 1916

Comoara satelor An. XI, No. 1, 2 Ianuarie 1916

Vieța Nouă An. XII, No. 2, Februarie 1916

Cronica Moldovei An. No. 10, 11, 22 Februarie 16

Politica An. II, No. 12, Februarie 16

Vremea Nouă An. XI, No. 5, Ianuarie 1916

Basarabia foaie săptămânală

Rugăm revistele cari doresc schimbul cu noi, a ne trimite numerele lor.

La redacția revistei „Propășirea” se găsește colecția completă a „Revistei Noastre”. O colecție se trimite ramburs contra sumei de 5 lei.

A apărut:

„N A Ţ I U N E A”

FOAIE SAPTAMĂNALĂ POLITICĂ ŞI CULTURALĂ

Redacția: Str. Păcii 2

Administrația: Căminul, V. Manu Str. J. C. Brătianu No. 98

A apărut:

Inchinare Liceului „Unirea”

Cu prilejul împlinirii a 50 ani de la înființare

cuprinzând următoarele articole:

V. V. Haneş, *Istoricul Liceului 1866—1916*

T. Iordănescu, *Instrucțiunea și educațiunea unui
Indian*

Ovidiu Țino, *Omul de știință...*

Regina Elisabeta

Regina Elisabeta! Regina Mamă! Ne obișnuisem în cele din urmă cu acest nume pe care l-am hărăzit aceleia care a știut atât de bine să fie mamă și care totuși n'a avut această fericire decât pentru scurtă vreme. Dar dragostea născută pentru a alina un copil, s'a revărsat cu prisosință asupra acelor pe cari capriciile soartei îi transformă în nenorociți, asupra acelor cari formează pe „cei mulți” și din ale căror piepturi au leșit suspine, și din ai căror ochi au curs cele mai curate lacrimi, când au aflat dureroasa veste despre moartea Reginei.

Privită la început cu neîncredere, ca tot ce ne vine dintr'o lume de care suntem atât de departe, căpătă pentru întâiaș dată numele de mamă în războiul dela 77, când în costumul de soră de caritate trecea, printre paturile de suferință ale răniților, alinând durerile și redăștep-tând speranțele.

De atunci și până în ultimul moment al vieții sale nu a încetat de a da ajutorul acelor cari-l cereau, ceea ce a făcut să-și atragă din partea poporului, în semn de deplină recunoștință, numele de Regina Mamă.

Dar Regina Elisabeta n'a fost numai o reprezentantă a umanitaris-mului desinteresat, ci și o activă reprezentantă a frumosului. Toate artele frumoase au găsit în Regina Elisabeta o susținătoare și o incu-rajatoare atunci când se simțea nevoie.

Odată cu ea, neamul românesc pierde prima verigă a lanțului di-nastiei române, care a avut greaua misiune de a ne organiza ca stat. Odată cu ea poporul român pierde o „mamă” care-i era zid de ap-ărare contra unei soarte vitrigo.

M. Polesca.

Carmen Sylvei...

Tu, care-ai fost sortită să ștergi atâtea lacrimi,
Ca să alini durerea și să mângâi o țară,
Tu, care-ai fost sortită ca să ne fii regină
Alături de un Carol, cum altul n'a mai fost;

Tu, care-ai fost sortită ca să ne cânti durerea,
Și gloria armatei și-a țării noastre întregi,
Tu care'nprăștiat-ai în jurul Tău lumină,
Tu, care fost-ai mamă, durerea ne-o 'nțelegi...

Căci ai lăsat în urma-Ți, o țară 'ndurerată...
— N'om mai vedeă de-acuma privirea Ta senină,
A Celei ce uscuse, atât amar de lacrimi,
Și care-a fost poetă și mamă și regină...

Silviu Goliger

O audiție muzicală la Carmen Sylva

Copleșită e simțirea de durere, că aceea care a fost artistă-poetă numai este printre noi și doliul printre artiști, poeți și muzicanți este nemăsurat, că geniul bun care călăuziă orice mișcare frumoasă, s'a stins așa pe neașteptate. De-acuma doar sufletul Ei mare și bun va pluti mereu de-asupra noastră și ori de câte ori vom pronunța numele Reginei-Poete, vom simți că din sufletul nostru s'a rupt ceva, care nu se mai poate înlocui.

Eră în vara anului 1909. Primisem o invitație din partea Doamnei Bengescu, că M. S. Regina Elisabeta voește să ne-auză în ziua de 22 Iunie. Ansamblul format din elevii mei „Lucia Neculcea, Florica Pursch, Sorin și Mircea Gorovei, Aurel Dimitrovici, Saul Wechsler și G. Rossignon“, toți copii între 12—15 ani, așteptau cu nerăbdare plecarea, și nu mai puteau de bucurie că vor vedeă și vor vorbi cu Regina lor iubită.

E greu să descriu ceea ce cu toții am simțit când am fost primiți de marea dispărută. Aerul familiar și nemăsurata Ei bunătate făcură ca orice emoție să dispară și elevii mei s'au produs în mod ireproșabil. La sfârșitul programei, ochii Reginei erau plini de lacrimi și cu bunătatea Ei de mamă a sărutat și mângâiat copiii. La urmă am fost invitați să cântăm un trio și D-nul Profesor D. Dinicu a pus pe

pupitru *Trio de Schubert*. La terminarea andantelui, Regina s'a întors către mine și-mi zise: acest andante am să-l dau să-l orchestreze și țin să fie cântat la înmormântarea mea. Cu lacrimi în ochi am citit că maestrul Enescu a orchestrat acel Andante și prin asta a făcut cel mai pios omagiu Aceleia, care iubiă pe maestrul Enescu cu dragoste de mamă. După audiție făcând cerc la o gustare am stat mult de vorbă cu marea dispărută și nu mă mai săturam ascultând-o. Vorbiă de artă în general cu o erudiție din care la fiecă cuvânt se cunoștea cultura ei superioară. Intre altele spuneă cu un fel de părere de rău: „ce rău îmi pare că ai mei nu cântă“.

De-acuma multă vreme muzele vor îmbracă haina de doliu, căci cea mai neprețuită preteasă a artelor a dispărut și cu greu se va putea înlocui această pierdere, care pentru noi, artiștii, înseamnă pierderea sprijinului, de oare-ce de jumătate veac eram deprinși ca toate emulațiunile să pornească dela Ea.

În sala de muzică dela Palat și dela Peleş, ori de câte ori se va face muzică, sufletul Ei mare și bun va fi pe lângă aceia, cari vor căută să continue tradiția, în a găsi cea mai înaltă mângâiere sufletească în frumosul artelor.

O. Pursch.

Fălticeni, 21 Februarie 1916.

A fost....

(după M. Claudius)

Pe cer lucit-a o steluță
De mult noroc aducătoare;
Ea licăria atât de gingaș,
De dulce și tremurătoare....

Jar când ieșiam seara, în tindă,
Neliniștit o căutam
Și'n locul ei știut, pe ceruri,
Frumoasa stea o regăsiam.

Cu-atâta drag cătam spre dânsa
Și ore'ntregi gândiam la ea;
Jar Domnului, cu mulțumire,
Plecăm, atunci, inima mea!

S'a stins, s'a stins blânda steluță!..
Spre ceruri îndelung privesc,
Dar unde o aflam odată,
Acuma nu o mai gădesc....

M. N. Manolescu.

Stejarul lui Conachi

Ultimele raze ale soarelui, ce se scoborâ încetîșor după culmea dealurilor din depărtare, înconjurau câmpia cât cuprinzi cu ochii, dându-i un farmec nespus de liniște și de mulțumire; apoi se împleticiau printre ramurile păduricii într'un joc bogat și scîlpîtor de luminițe tainice și se lăsau în apa Bârladului ce curge alene, cu cotituri la fiecare pas, într'o albie îngustă și adîncă.

Câmpia asta întinsă, monotonă, cu crîngul depe malul apei, a fost odată moșia marelui logofăt Conachi. Cu inima strînsă, lucru care îi se întîmplă ori de câte ori te asli în fața unor amintiri din trecut, am pornit în acest amurg de toamnă, să văd locul și rămășițele rămase ca mărturie, dela primul ce se poate numi cu adevărat începător al poeziei românești în Moldova.

Contîmporan cu Văcărescu, coarda lirică lui sună mult mai duios, cîntecul lui eră mult mai melodios și răsunetul în inimi mult mai mare, ca al poetului muntean.

Dragostea, care pe atunci eră aproape principala ocupație poetică, găsește în sufletul lui Conachi o simțire bogată și delicată, pe care o exprimă în poeziile sale, unde cîntă farmecul divin, și frumusețea desăvârșită a Zulnici, iubita lui, fosta Smaranda Negri, pe care el o luase în căsătorie. Ii plăcea viața patriarhală, sufletele simple, cum erau ale țaranilor, cari au găsit intrînsul un bun povățuitor și un mare ocrotitor al soartei lor. Aici la Țigănești, Conachi se aslă în mediul lui, gîndirea îi sbura departe spre fericiri ideale, departe de sbuciumările politice, la cari a luat totuși parte.

Iubiă natura, măcar că în poezie nu și-o putuse manifesta, și ținea la unele lucruri mai mult ca la orice. Aici lângă livada de lângă pădure, un stejar mare, frumos, cu o coroană întinsă, dădea poetului clipele cele mai duiioase de inspirație:

Ah! Zulnio, mai ții minte ziua'n care a ta față
Cu lacrimi ca trandafirul în roua de dimineață,
Rumenă de rușinare, și cu nuri înflorită;
Cu-o căutătură blîndă de amor povățuită
Ai zămbit, cu îndurare de o dragoste fierbinte
La a mele jurămînturi, la a mele rugăminte?
Și-ai primit ah! norocire, sub copaciul acel mare
Ce paré că-l văd cu ochii și acum în depărtare
Ai primit drept chezășie, cerul, stelele și luna
Viața mea și a ta însăți, că te-oi iubi totdeauna.

Tot la Țigănești și-a dat ultimul sfârșit, la 4 Fevruarie 1849, în mijlocul aceloră pe cari el îi iubise, și cari multă vreme după aceea i-au pomenit numele cu sfințenie.

...Dar cât de mult s'au schimbat lucrurile de atunci și până azi! În locul caselor bătrânești cu ceardacul umbrit de cîderă,

se ridică acum școala de Agricultură a Academiei. Totul e prefăcut, nimic nu ne mai amintește de vechile obiceiuri boerești, cari au fost date uitării....

Singur stejarul, gârbov de povara anilor, cu crăcile uscate, jelește timpurile de altă dată.... Cum toate se schimbă, toate, și nimic n'a mai rămas din viața patriarhală a tihnitului boer moldovean!

....Stă nedumerit moșneagul și fruntea începe a i se plecă spre pământ. Puține frunze pe poale par să-și mai amintească vremile trecute.

Câteva bare de fier i-au înlănțuit tulpina și crăcile, mărindu-i agonia cu câteva zeci de ani de acum încolo.

El privește lung, mă uit cu băgare de seamă împrejurul lui, așteptându-mă la fiecare pas să descopăr vre-o urmă rămasă. Da, aici lângă tulpină trebuie să fi stat Conachi cu capul în palme, întristat sau zâmbitor, mai încolo trebuie să fi fost un taraf de lăutari, dintre cari unul cânta cântece de iubire, după obiceiul timpului.... Umbra eră plăcută, păsările ciripiau prin ramuri, iar din spatele pădurii, veniau până la el șgomotele liniștite ale apei Bârladului.

....Și cum sta așa gândilor, un chip frumos cu ochii negri, prindea înfățișare din senin, boerul râdea sau se întristă, că nu a fost de cât o părere.... Se innoptase.... nouri negri, deși învăluiseră cerul și o adiere plăcută aducea din pădure fâșiitul tainic al frunzelor copacilor.... Da, timpurile acelea trebuie să fi fost altfel; mai bune, mai frumoase, așa cum știu să ni le povestească bătrânii.

Mi-a părut rău de ele, și par'că cineva îmi șoptia: ... s'au dus.... Și clătinarea pușinelor frunze de pe poale ale stejarului, îngănau și ele.... s'au dus.... s'au dus....

Ioan C. Pălănceanu.

Țigănești, jud. Tecuci.

Dorul Pribeagului...

E noapte târzie.....cu capul plecat
Privesc cum se miștue focul,
Motan'u'n firidă de mult s'a culcat
Și toarce să-și vadă norocul...

Afară e frig....și ploaia în geam
Lovește și cade în picuri,
La vatră e cald...și par'că ce n'am?...
Dar toate sunt niște nimicuri....

Din vreme de demult tu mamă-mi apari
La țară..acolo în zare,
Pe lângă padurea de tei și de ari
Pe unde treceai tu arare...

Și par'că-ți zăresc și cășcioara frumoasă
Albind printre umezii plopi ;
Acolo m'aștepți tu cu vocea duioasă
Curgându-ți ai ochilor stropi...

O mamă!..e mult timp de când am plecat
Lăsatu-te-am albă, căruntă ;
Tu poate-ai murit și toți te-au uitat
În groapa tăcută și strâmtă...

La capu-ți de veghe stă crucea'n cunună
Strâmbată de ploi și de vânturi ;
Prin frunze uscate și flori tomna 'ngână
Duoase și tainice cânturi...

Și dacă vre-odată va fi să-mi reeu
Cășcioara și....vechiul pământ,
Zadarnice lacrimi vor curge mereu
Pe sfântul și tristu-ți mormânt...

Gh. Nechita

In sat la noi

Uricheștii noștri de câțiva ani, se bucură de oarecare în-tăetate față de satele de prin prejur. Case mari, frumoase, iar-maroc în fiecare Duminică, la care se adună oamenii din locurile cele mai depărtate, spital și biserică nouă, nouă, toate acestea fac pe Uricheșteni, să țină capul drept și să privească cam de sus pe locuitorii comunelor megieșe. Sat ca al lor nu se mai găsește cale de o poștă'nprejur!

Numai pe lângă biserică când trec, pleacă capul în jos și li se cam roșesc obrăjorii; nu că ar fi urită sau mică, că biserică întocmai ca a lor mai rar prin părțile acelea. Dar vezi o întâmplare. Conu Alecu, Dumnezeu să-l ierte, că acum se odihnește în dreapta altarului, când a făcut el sfântul locaș pe cheltuiala lui, a făcut și următoarea învoială cu sătenii: după ce se va găti, toți oamenii vor face clacă pe moșia lui.

Când fu isprăvită, și văzură ei ce mândreță de biserică au acum, cu două turnuri și cu clopote ce le luau urechile chemându-i la slujbă, au uitat de invoiala cu boerul.

Așteaptă el azi, așteaptă mâine, oamenii să mai vină, pace. Ce e de făcut? Numai într-o Duminică dimineața, doi slujitori de ai boerului, chemară toată lumea din iarmaroc în ograda bisericii, că cineva voește să le spună o taină mare. Când s'au adunat cu toții, de nici nu mai încăpeau în ogradă, se urcă Conu Alecu pe un scaun și începă să le vorbească așa:

—Vedeți voi biserica asta, mă? vă place? haiti, plecați de aici, să nu vă mai văd în fața mea. Sunteți niște păcătoși cu toții.

... Ei dar oricât ar vrea ei să se țină, tot își mai dau câte odată în pctec. De iarmarocul lor, în care a intrat un iepure ziua în ameaza mare, s'a dus vestea ca de popă tuns! Un iepure în iarmaroc? Se poate una ca asta? imi spuneă mai deunăzi un prietin peste fire de mirat. Dacă nu l-aș fi văzut cu ochii mei, nici eu n'aș crede, dar să vedeți lucrurile d'a lăra'n păr cum s'au întâmplat. Era ultima săptămână dinaintea Crăciunului. Piața era plină de lume, să târguească de sărbători. Veniseră panorame de la târg, cu tot felul de paiete care se strâmbă în toate chipurile, mănâncă foc, se străpung cu săbiile, sau își tac capul de îl pun pe o farfurie să vorbească cu toată lumea. Ca de obicei nu lipsia nici butoiul cel mare cu bragă, băutura lor de căpetenie.

Marchidani, cu mărunțișuri, cu săpunuri și alifii, ce fac fața de două ori mai frumoasă, ședeau înșirați înprejurul pieței, cu mult gust de vorbă și de tocmeală. Uite iepurele, strigau de odată niște flăcăiandri, arătând spre un mic animal zăpăcit, ce fugia nebun drept în mijlocul lor. Într-o clipă, fiecare om se înarmă cu lemne de prin garduri, cu căciulile din cap, să-l prindă ca'ntr'o cușcă, și se puseră să-l urmărească în toate părțile. Nebun de groază, tață de primejdia ce îl aștepta la fiecă pas, bietul iepure dădă după baraca unui marchidan, dădă în dreapta, dădă în stânga și nemeri chiar sub butoiul de bragă. În inghesuiala și imbrânceala produsă, butoiul se răsturnă deodată, în strigătele desperate ale bulgarului. Supărarea oamenilor ajunsese culmea. Care mai de care injură, strigă și se uită în toate părțile. L-au zărit tocmai când intră într-o panoramă, unde se băgă sub masa, pe care ședea într-o farfurie capul tăiat, care vorbește și prezice viitorul. Bietul cap îngălbeni, fața îi tremură, când deodată o ceată de vre-o zece inși, năvăliră innăuntru isbiră cu ciomegile sub masă, în timp ce alții se ațineau cu căciulile pe delături. Dar spre marea lor mirare, răcnind cât îl luă gura de durere, un tinerel numai de douăzeci de ani, se ridică drept din mijlocul mesei, cu o mare farfurie înprejurul gâtului... Oamenii pe loc au și prins șmicheria: l-au luat de gât și l-au scos afară să-l vadă toți unde o ploacă de palme căzură pe fața lui îngrozită.

În vremea asta, iepurele se făcū nevăzut, scăpat ca printre urechile acului. Abia mai târziu au aflat ei, că fugise din cușca primarului și fusese impușcat de un dibaciu vânător, căruia pentru prima oară îi cădea un așa chilipir.....

Cu asemenea locuitori progresează strașnic, Urecheștii.

Ioan C. Pălăneanu

Asra

după Heine

Zilnic, fiica cea frumoasă
A sultanului, se duce
Pe'nserate, la fântână
Și-apă proaspătă și-aduce.

Zilnic stă un sclav acolo
Pe'nserate, la fântână
Și pălește când o vede
Însoțită de-o cadină....

Într'o seară ea-l observă
Și îi spune 'ngrijorată:
„Numele și origina
„Să-mi destăinuiești, pe dată!”

Și-i răspunse atunci sclavul:
„Mahomed eu mă numesc,
„Dar... mă trag din tribul Asra,
„Cei ce mor, când se jubesc!”

Silviu Goliger

SORANA

Piesă în 3 acte de D-nii Ion M. Brătescu-Voinești și H. de Herț.

Cu neîncredere m'am hotărît să citesc piesa D-lor Brătescu-Voinești și de Herț. O neîncredere din contrastul ce există între operele literare ale celor doi colaboratori: o neîncredere și un fel de teamă ca nu cumva autorul lui „Pană Trăsnea Sfântul” în contact cu lumea pătimasă a teatrului să fi știrbit ceva din curătenia simțămintelor ce-i caracterizează eroii, iar autorul „Paianjenului” să nu fi sacrificat ceva din talentul D-sale de de-săvârșit autor dramatic. Dar citirea primului act chiar, m'a convins că nu putea să existe o mai fericită colaborare ca aceea a autorilor *Soranei*. Această piesă se cunoaște îndată că e întreagă, — ca concepție, — a D-lui Brătescu-Voinești; aceasta ne-o spun numele eroilor, indeletnicirile lor, mediul în care trăesc, limba atât de caracteristică ce-o vorbesc și mai cu seamă sim-

tăminte și caracterelor lor. Se recunoaște intervenția D-lui de Herț mai mult în tehnica piesei, în vioiciunea dialogurilor, în jocurile de cuvinte și mai ales în crearea personajului Iorgu Nisipeanu. Cu *Sorana* nu apare numai o piesă minunată, ci își ia loc pe scenă o lume nouă, neobișnuită teatrului, lumea aceea atât de specifică nuvelor D-lui Brătescu-Voinești. Și acolo unde stângăcia nuvelistului riscă să risipească din reușita piesii, a intervenit dibăcia unui autor dramatic priceput care a știut să aleagă bine cărmele așa ca piesa să nu deie greș. Colaborația aceasta e tocmai ca activitatea unei fabrici: materialul brut e trecut prin mâinile unei scări de lucrători până ce ajunge la ultimul care-i mai dă restul de fasonări, adică îl desăvârșește. Numai că în *Sorana*, materialul brut și munca scării de lucrători sunt produsul D-lui Brătescu-Voinești, iar ultimul lucrător e D-l de Herț.

Piesa se petrece în sânul aceleiași lumi cinstite și curate a „Lunii dreptății”. Ana, o fată tânără și orfană, profesoară de curs primar la început, maistră de lucrări manuale (pirogravură, metaloplastie, corioplastie, etc.) mai apoi, într'un pension unde prinde mare dragoste de o elevă a sa, Olga Cruceru, fiica unui rentier bogat ce stă la țară. Imbolnăvindu-se Olga de scarlatină, părinții ei, Eliza și Grigore Cruceru, află din gura medicului că fiica le-a fost salvată mulțumită veghei neîntrerupte a Anei.... Adusă în vacanță la țară, Ana umple casa soților Cruceru cu obiecte artistice lucrate, le supraveghează și instruește copila; dar orice-ar face, dânsa nu poate plăti fericirea ce i-o procură ei, copilă instrăinată, traiul într'o familie iubitoare; trăește aci între două surori drăgălașe, Olga și Eliza, a cărei gingășie și bunătate fac să se strecoare în sufletul Anei o dragoste capabilă de orice sacrificiu. Sacrificiul acesta sosește curând și se va distruge sufletul și viitorul Anei. Eliza, femeie tânără, frumoasă și nespuse de bună, s'a căsătorit cu un om cu 20 de ani mai bătrân decât ea și cu toată castitatea sufletului său, ispita poftei au pierdut-o. Omul fatal, Barbu Viespeanu, se introduce într'o noapte când nu erau acasă decât Eliza și Sorana în casa acesteia. Pe neașteptate se întoarce Grigore; Eliza e tulburată și s'ar trăda singură; însă Ana, care venise să deschidă ușa, înțelege situația, târăște pe Eliza în dormitorul ei, iar pe Viespeanu îl împinge într'o cameră alăturată.

Grigore și Ana merg să se culce, dar amândoi se întorc îndată: unul pentru a-și lua geamantanul; Sorana pentru a da drumul celui ascuns. Grigore, mascat de întinerie, observă pe Ana, dar nu poate distinge decât o umbră de bărbat și vocea Anei: „repede... să nu te vadă cineva”. Indată o crede pe aceasta vinovată, își chiamă soția, îi spune tot ce-a văzut și auzit și cere Elizei să-i spue Soranii chiar în aceea noapte că știe totul și că să plece. Dar Eliza invoacă sacrificiile Anei pentru Olga pentru a hotări pe Grigore s'o mai ție până la sfârșitul vacanței. - În actul al 2-lea Viespeanu a fost mutat; Mișu, fiul din

prima căsătorie a lui Grigore, vine să petreacă câtvă timp la țară; sinceritatea, cinstea, bunătatea Soranei îl seduc și vrea s'o iei în căsătorie. El își spune intenția tatălui său care, după toate efortările făcute pentru a-l hotări să-și schimbe gândul, îi mărturisește cele ce știe despre cinstea Anei. Mișu, izbit în prima sa dragoste se simte în drept să ceară socoteală Anii și numele celui care a pășit pragul casei lor. Eliza se îngrozește la gândul că Ana în prima sa revoltă o să divulge și pentru a împiedeca o explicație între Ana și Mișu se hotărăște să-l îndepărteze pe acesta. Își spune gândul lui Grigore care propune lui Mișu să-și petreacă restul vacanței la Sinaia sau Constanța, pentru a uita pe Sorana. Dar Mișu e decis să vorbească fără nici o aluzie de cele ce știe, Soranei; dacă aceasta își va mărturisi păcatul, va pleca, s'o uite; dacă nu-i va spune nimic, înseamnă că e o fățarnică în care caz el va fi radical vindecat de dragostea sa. Dar Eliza înțelege că Mișu n'o să se poată stăpâni și atunci se hotărăște să recurgă la spiritul de sacrificiu al Anei și-i cere acesteia să plece. Sorana, în urma mărturisirii de dragoste a lui Mișu, a ghicit intenția acestuia de a o lua în căsătorie și crede că Grigore se opune, însă ea va renunța la dragostea lui Mișu, numai pentru a păstra prietenia Elizei și Olgăi. Eliza îi spune atunci adevărul:

Eliza (cu durere) Sorana, Mișu o să te întrebe cine e omul căruia i-ai dat drumul de-aici în ajunul sosirii lui?...

Sorana (speriată) Ce? Cum? De unde? S'a aflat?...

Eliza Te-a văzut Grigore și te-a auzit spunându-i: „ieși repede, ia-seama să nu te vadă cineva“.

Sorana (îngrozită) Domnul Cruceru? de unde?

Eliza De aici.

Sorana Și.

Eliza E incredințat că venise la D-ta.

Sorana La mine! A, Domnul Cruceru mă crede vinovată? Crede că i-am necinstit casa.

Eliza (o ia în brațe) Sorana! Sorana!

Sorana Asta nu se poate... asta nu se poate...

Eliza Sorana!

Sorana (se abate și strigă) Asta nu se poate... Domnule Cruceru! Domnule Cruceru...

Eliza Sorana, îl omori, ne omori... (Sorana se uită la ea îngrozită, cade pe un scaun cu capul în mâini și plânge).

Eliza (îngenunchind lângă ea) Sorana mea, surioara mea... acum alege între fericirea ta și a noastră. Un blestem a vrut ca după 17 ani de viață credincioasă și cinstită să întâlnesc un om cu care am păcătuit odată, o singură dată... și iată prăpastia pe marginea căreia m'a dus acest păcat... În mâna D-tale stă scâparca sau peirca mea și nu numai a mea, ci a noastră a tuturor... Alege Sorana între spulberarea visului D-tale de fericire posibilă dar neimplinită și între rulnarea fericirii noastre reale.

Sufletul cinstit al Anei înțelege că nu mai poate sta în casa pe care e bănuită că a necinstit-o și pleacă petrecută de toată familia îndurerată, căci înțelege că o taină schimbă pe acel „măine“ al întoarcerii Soranei, într'un dureros „niciodată“.

E lucru știut că D-l Brătescu-Voinești e plâsmuitorul sufletelor curate și cinstate până la jertfă, suflete pe care le intrupează într'o anumită treaptă socială, sau a magistraților, sau a

boerilor cu tradiție răsăritești în noianul de parveniri, în sfârșit din lumea cu care e neconștient în atingere, pe care o cunoaște bine și o judecă. Dar în opera sa epică, D-l Brătescu-Voinescu intrupează aceste suflete, — în concepția lor desăvârșită, — numai în personajii bărbătești, așa cum ni i-a dat pe Andrei Rizescu, pe Pană Trăsnea, pe Niculăiță Minciună, etc... Cu Sorana, D-nul Brătescu-Voinescu își intrupează idealul D-sale de femeie cinstită, sinceră, iubitoare și pornită pe jertfă. Eroinele din „Lumea dreptății”, din „Pană Trăsnea Sfântul”, din „Două Surori” sunt numai fragmente ale acestui suflet ideal pe care autorul îl intrucește în persoana Soranei. Sorana are castitatea neînvingătoare și setea de lucruri de artă ale Elenii Rizescu; are spiritul de jertfă al eroinei din „Două Surori” și are gingășia Elizei din „Pană Trăsnea”. Rămasă de curând orfană, ea nu se gândește s'apuce decât o cale cinstită pentru a-și câștiga existența, totuși ca toți eroii D-lui Brătescu-Voinescu, Sorana e lovită de soartă, căci, după concepția D-sale, azi sufletul cinstit e jucăria... distructivă cu care-i place mai mult soartei să se joace.

Dumnezeu nu e drept... nu e drept... nici cu D-ta... nici cu mine. Ce i-am făcut eu? Pe când colege de-ale mele alegând alt drum traiesc în desfătări, eu mi-am ales drumul muncii spre a-mi câștiga pâinea de toate zilele... și acum când am găsit o familie în mijlocul cărcia mă adăpostim ca într-un port....

Celelalte personaje sunt repetări sau combinații a eroilor navelor D-lui Brătescu-Voinescu, afară de Iorgu Nisipeanu care prezintă oarecare particularitate. Astfel Mișu e o nouă direcție pe care autorul o dă personajului anterior, Andrei Rizescu. El e magistrat ca și Rizescu și ca și acesta e aproape mizantrop văzând și „zilnica defilarea acestor oameni urâți și cu vinele gâtului umilate de grija pierderii unui lucru, adesea neînsemnat”. Ca și Rizescu disprețuiește viața dezordonată și caută o improspătare sufletească în natură; în același timp e vândător pășmaș ca alți eroi a D-lui Brătescu-Voinescu, ceea ce nu împiedică să fie un personaj luminat, suflet probeag în lumea zilnicilor întremăcări: — Eliza și dânsa e o variantă a Elizei din „Pană Trăsnea Sfântul”. E tânără, frumoasă, veselă, bună ca și croina sus numită; ea și dânsa se căsătorește cu un om mai în vârstă; dar pe când Eliza din nuvelă moare tânără, personajul piesei trăiește pentru a ajunge un timp când vocea trupului ei nesatisfăcut învinge pe aceea a sufletului și păcătuiește. Totuși sufletul ei cast, care în orele de gândire limpede are remușcări, disprețuiește trupul. Iorgu Nisipeanu aduce o notă nouă în piesă ceea ce ne îndreptățește să bănuim la el paternitatea D-nului de Hert, dar o paternitate mai mult trupească decât sufletească. Iorgu e un avocat vesel, pasionat de meseria lui (contrar eroilor D-lui B.-Voinescu). Și cu toate că are un suflet cinstit, e oarecum sceptic, un scepticism ușor de salon. Natura o iubește

atunci când o vede dar îndată ce se afundă în valul afacerilor o dă uitării. Iorgu e singurul personaj vesel a piesei.

Limba în care e scrisă piesa e aceea vorbită zilnic, neforțată pentru a părea mai românească dar lipsită de neologisme strigătoare. E un fapt mai mult care contribuie la reușita piesei, căci aduce pe scenă naturalul limbii de toate zilele. *Sorana* e un prilej mai mult de a constata arta de a înduioșa a D-nului B. Voinești. În această privință vorbesc în deajuns ultimele scene ale piesei.

Const. Rodu C. Miclora.

MIȘCAREA INTELECTUALĂ

Vieța nouă (anul XII, No. 1, Mart 1916), „înc să-și urmeze drumul înainte, pentru: nu-și crede misiunea împlinită și e chemată să contribuie la modernizarea literaturii și culturii noastre”. În articolul *Cum trebuie să studiem literatura*, D-I D. Densușianu dă și câteva indicațiuni utile pentru profesori: „Literatura trebuie predată viu, cu însulețire, s'ar putea zice cu lirism.; numai astfel ea poate coceri sufletele făcându-le să vibreze, să fie pătrunse de emoțiuni îndulcitoare.

„Literatura e înainte de toate expresiune sufletască și—mai mult— exteriorizarea a tot ce e mai poetic în noi; pentru ca s'o faci înțeleasă și altora, să poți în lumina tainiciei ei de frumusețe, se cere să fi un suflet adânc înțelegător, de o sensibilitate vie, și comunicativ, expansiv— să fi, cu alte cuvinte, singur un temperament poetic”. Relevan încă frumosul articol al D-nei Mia Frolo asupra coticului italian mort în tranșee, *Renato Serra*.

Vremuri nouă, publicațiune culturală națională, pășește cu fruntea senină în al doilea an de existență. „Împlinim un an de muncă pe drumul pe care-l-am statornicit față din fruntea întâinții nămlă, an de jerie, de lupte împotriva vitregiei timpurilor, dar mai ales din învătălminte, căci în acest destul de scurt răstimp ne-a fost dat să vedem și să înțelegem multe”. Ne bucurăm că grupul de tineri ce conduce această revistă

dau probă de mare entuziasm, statornice și împereșate de vederi, slujindu-ne de pildă și nouă, celor ce vom păși pe urma lor. Revista „Vremuri nouă” se prezintă în condițiuni excelente, ca fond și formă, și de aceea o recomandăm tuturor doritorilor de cultură și aceluia ce pun mare preț pe generațiunile ce se ridică.

România de mâine (anul I No. 20, 1 Martie 1916) cuprinde un frumos articol despre *Carmen Sylva*, datorică Domnului Cristu Negoescu; apoi un preț interesant studiu *Reforma psihologică a tinerimii școlare*, de D-r Alex. Obreja; apoi *Educația igienică ca element de succes*, de D-r Botescu, etc.

Avem o singură restricție de făcut asupra acestei reviste: să-și culcagă mai exact informațiunile. Într'un număr anterior s'a scris că la sărbătorirea jubileului liceului Unirea din Focșani, D-I N. N. Săveanu a ținut o conferință despre Alexandri. În realitate, aceasta e o invențiune.

Miron Costin, (anul IV, No. 2, Februarie 1916) ne aduce un prețios material istoric: *Făcăturile din R. Valcea* de T. Pamble; *O comedie nească* de Al. Rosetti; diverse documente, de Artur Garovei și alții, inscripții, cronici.

Solia, (anul I, No. 4, 20 Febr. 1916) cuprinde un interesant articol al D-lui Ștefan Berechet despre *Poezia populară sârbescă*, izvor al vitejiei și naționalismului sârbesc.

Când studiul va fi publicat în întreaga țară, vom insista asupra lui. Poetul Ion Sân-Giorgiu traduce din Henri de Régnier.

In Drum Drept, (21 Febr. 1916) D-l Iorga relevă însfârșit, deși fugitiv, frumoasa scriere „Zile de Campanie” a D-lui Lascariov. Într'un număr viitor, vom încerca să arătăm, cât mai complet, în ce constă frumusețea acestei opere.

Șezătoarea, revistă de folklor (An. XXIII, No. 9, Dec. 1915), director: Artur Gorovei, ne dă culegeri frumoase și interesante de zicători, proverbe, pîde, cântece, ghicitori sau cimilituri, descântece. Ne facem o plăcută datorie recomandînd-o iubitorilor de literatură populară.

Drum Drept, (anul XI-lea, No. 5, 14 Febr. 1916) cuprinde și câteva rânduri pline de interes, ale D-lui Iorga, despre *înfelesul* cărților de călătorii: „ce interesează e sufletul scriitorului, dincolo de care nu e decât inventariu și fapt divers. El e lucrul nou și interesant. El fixează, ca să zic așa, limitele, proporțiile călătoriei... Dar sufletul nu vibrează în atingere cu o lume nouă, decât atunci când *el o poate interpreta*. Glasul naturii exotice, glasul omenirilor străine, glasul amintirilor nu răsună la orice ureche. Trebuie o pregătire. Și nu una prin cetiri pripite, ci prin îndelungate meditații. Numai așa înțelegi tu și numai așa adaugi la înțelegerea mișcată a celorlalți”.

Ramuri, revistă politică săptămînală (an I, No. 1, Craiova, 15 Febr. 1916). Își explică astfel aparițiunea: „E loc pentru o revistă care să soarbă în paginile ei toată învîtătura pe care ni-o impun evenimentele de azi. Nu vîd un mai mare noroc pentru oricine ține un condei în mînă decât acela de a fi spectatorul unei epoci în chinurile căreia se plîmdesc *adevărurile* vieții de mâine. Și cât de searbăt e scrisul nostru de azi față de cât cuprinde această epocă în care toate popoarele s'au oprit în loc ca să elaboreze o nouă ordine morală! Dacă ar fi ca mâine să se lacheie războiul, fîră ca el să ne fi dus la ținta visurilor noastre, vei căuta atunci un refugiu în ceea ce s'a scris astăzi și nu vei găsi decât o lungă flecărie fără mișcări care mor cutropite de mediocritate aspirațiunile unui neam întreg. E deci

loc pentru o revistă din acțiunea căreia să rezulte o *reabilitare* a scrisului românesc”.

Parul (Iași, August, Sept., Oct. 1915) își reia aparițiunea, publicînd un foarte bogat, variat și prețios material. De relevat articolul: *Studențimea universitară în mișcarea de emancipare a satelor*.

Revista generală a învățămîntului își propune un nou program de activitate pedagogică, sub direcțiunea D-lui G. Țițeica, profesor universitar.

—La 9 Ianuarie 1916 st. n. s'au implinit 20 de ani de la moartea lui Paul Verlaine. Volumele lui de seamă sunt: *Poèmes Saturniens, Fêtes Galantes, La bonne chanson, Romances sans paroles, Sagesse, Les Poèmes Maudits, Jadis et Naguère*.

—În seara de 29 Febr. 1916 s'a sărbătorit la Teatrul Național din București a 100-a reprezentație a *Scriitorii pierdute* de Caragiale? Cu acest prilej prozatorul nostru, d. Al. Brătescu-Voinești, a dezvoltat o spirituală conferință asupra autorului piesei. Toți artiștii teatrului au apărut în scenă, în diversele tipuri ale lui Carageale.

Sâmbătă, 5 Martie 1916, n'avut loc în sala Teatrului Pastia, concertul D-nei Locusteanu-Boneciu, cu concursul câtorva scriitori români. D-l P. Locusteanu a cîntat *Impresii ne-subvenționate din Germania*.

Higiene Anul V No. 100 Martie 1916 cu interesante articole semnate de D-nii D-r Fischer Melan, Ioan Țeșcu, Mendonidi, Maria Rădulescu etc.

Remarcă *Marile flagele sociale, Concertul* de D-r Fischer și câteva comentarii asupra *Misterului somnului* de P. G. Ionescu.

Secretele falșilor telepași, ca ce miștoace păcălesc lumea celitorii de gânduri semnat Gedef e un interesant articol de recreație intelectuală.

Libertatea din Ardeal Anul XV 3 Martie 1916 No. 11 și *Vocea Intersantă* Anul XI 3 Martie 1916 No. 11 sunt două utile publicații de propagandă, cuprinzînd articole semnate de luptătorii Românilor de dincolo. Răspîndirea lor în toate cercurile e cu atît mai necesară cu cît gîndul tuturor adevăraților Români trebuie să fie îndreptat către acei ce zac sub jug străin.

Probleme rezolvate

3. Să se găsească un număr de n cifre, egal cu de n ori sama cifrelor sale.

Seb. Kaufmann.

Soluție dată de D-nii: *A. Vladescu* (VIII R), *A. Brener*, *L. Kahane* (VI R.), *G. I. Ionescu*, *C. Iordanescu*, *D. Vogel* (VR).

Cel mai mic număr de n cifre este 10^{n-1} ; cea mai mare valoare a sumei cifrelor unui număr de n cifre, se realizează când toate cifrele sunt egale cu 9, în care caz suma este $9n$.

Deci trebuie să avem în orice caz:

$$10^{n-1} \leq n \cdot 9n \text{ sau } 10^{n-1} \leq 9n^2.$$

Se vede că începând dela valoarea 3 a lui n , inegalitatea precedentă nu mai are loc și ea nu are loc cu atât mai mult pentru $n > 3$, deoarece primul membru al inegalității considerate, crește mult mai repede decât membrul al doilea.

Prin urmare nu putem lua decât $n=1$ sau $n=2$. Când $n=1$, găsim că toate numerile de o cifră satisfac problema. Pentru cazul al doilea, să considerăm un număr de 2 cifre: $10a+b$. Conform enunțului trebuie să avem:

$$10a+b=2(a+b) \text{ de unde } b=8a.$$

Această egalitate arată că nu putem lua de cât $a=1$ în care caz $b=8$. Numărul căutat este deci 18.

12. Dacă $\cos(\alpha-\beta)$, $\cos \alpha$, $\cos(\alpha+\beta)$ formează o proporție armonică, avem relația:

$$\cos \alpha = \pm \sqrt{2} \cos \frac{\beta}{2}$$

B. Freyer.

Soluție dată de D-nii: *Adrian Vladescu*, (VIII R), *C. Averescu*, *George Tătaranu* (VII R).

Conform enunțului avem:

$$\frac{2}{\cos \alpha} = \frac{1}{\cos(\alpha-\beta)} + \frac{1}{\cos(\alpha+\beta)} \quad (1)$$

Membru al doilea se poate scrie $\frac{\cos(\alpha+\beta) + \cos(\alpha-\beta)}{\cos(\alpha+\beta) \cdot \cos(\alpha-\beta)}$ însă:

$$\begin{aligned} \cos(\alpha+\beta) + \cos(\alpha-\beta) &\equiv 2 \cos \alpha \cdot \cos \beta, & \text{și} \\ \cos(\alpha+\beta) \cdot \cos(\alpha-\beta) &\equiv \cos^2 \alpha - \sin^2 \beta. \end{aligned}$$

Deci egalitatea (1), devine

$$\frac{2}{\cos \alpha} = \frac{2 \cos \alpha \cdot \cos \beta}{\cos^2 \alpha - \sin^2 \beta}$$

de unde deducem:

$$\cos^2 \alpha = \frac{\sin^2 \beta}{1 - \cos \beta}$$

Inlocuind $\sin \beta$ prin $2 \sin \frac{\beta}{2} \cos \frac{\beta}{2}$ și $1 - \cos \beta$ prin $2 \sin^2 \frac{\beta}{2}$, obținem făcând reducerile:

$$\cos^2 \alpha = 2 \cos^2 \frac{\beta}{2} \text{ de unde } \cos \alpha = \pm \sqrt{2} \cos \frac{\beta}{2}$$

Q. E. D.

28. Să se rezolve sistemul:

$$\begin{aligned}x^2 + y^2 + z^2 &= x + 2y + 6z, \\x^2 + 2y^2 &= 5x - 2xy + 8y, \\x + y &= z.\end{aligned}$$

Sorin Gorovei.

Soluție dată de D-nii: *A. Vladescu* (VIII R), *I. Angheliescu* (VII R), *A. Brener*, *L. Kahane* (VI R), *D. Vogel* (V R).

Inlocuind valoarea lui z din ecuația 3^a în celelalte două, obținem sistemul:

$$\begin{aligned}2x^2 + 2y^2 + 2xy &= 7x + 8y & (1) \\x^2 + 2y^2 &= 5x - 2xy + 8y\end{aligned}$$

de unde prin scădere avem:

$$x^2 = 2x, \text{ deci } x = 0 \text{ sau } x = 2.$$

Când $x = 0$, ecuația (1) se reduce la: $2y^2 = 8y$, care dă $y = 0$ sau $y = 4$. Dacă $x = 0$ și $y = 0$ atunci $z = 0$; dacă $x = 0$ și $y = 4$ atunci $z = 4$. Să luăm al doilea caz, adică $x = 2$; ecuația (1) se reduce la $y^2 - 2y - 3 = 0$, care dă $y = -1$ sau $y = 3$.

Când $x = 2$ și $y = -1$ atunci $z = 1$; când $x = 2$ și $y = 3$ atunci $z = 5$.

Prin urmare sistemul propus este verificat pentru următoarele sisteme de soluții respectiv pentru x, y, z :

$$0, 0, 0; \quad 0, 4, 4; \quad 2, -1, 1; \quad 2, 3, 5.$$

PROBLEME PROPUSE

68. Să se găsească numerele de 4 cifre în cari produsul cifrelor mărit cu dublul primei cifre și cu produsul cifrelor extreme să dea 145.

S. Goliger.

69. Să se calculeze suma numerelor de trei cifre formate în toate modurile posibile cu trei cifre date.

E. Iordănescu.

70. Să se găsească numerele de trei cifre de forma abc în cari să avem: $b^2 = 4c$ și $3a + b = c$.

E. Ștefănescu (Lic. Constanța).

71. Să se rezolve ecuația:

$$3x^4 + 12x^3 - 7x^2 - 30x + 21 = 0.$$

A. Gh. Nicolau.

72. Să se rezolve ecuația: $\frac{x}{4} + \sqrt[3]{x} = \sqrt{x^2}$

Sorin Gorovei.

73. Să se calculeze derivatele următoarelor funcțiuni:

$$y = 2(1 + \sqrt{x}) - 3(1 + \sqrt[3]{x}) + 6(1 + \sqrt[6]{x}) - 6L(1 + \sqrt[3]{x});$$

$$z = L \frac{(x+2)^{60} e^x}{(x+1)^{12}(x+3)^{60}}$$

N. K.

74. Dacă a, b, c, d sunt patru termeni consecutivi ai șirului lui *Fibonacci*, să se demonstreze identitatea:

$$(a+c)^2 + (b+d)^2 = 5(b^2 + c^2).$$

Seb. Kaufmann.

75. Se unește centrul O al cercului circumscris triunghiului ABC cu mijlocul M al laturii BC , cu ortocentrul H al triunghiului și cu mijlocul N al dreptei AH . Să se arate că figura $OMHN$ este un paralelogram.

L. Kahane.

76. Să se construiască un triunghi cunoscând un vârf A , ortocentrul, raza cercului circumscris și unghiul pe care-l face înălțimea și diametrul ce pleacă din vârful A .

V. Grigorescu

77. Considerând $\cos na$ și $\sin na$, două polinoame omogene în $\cos a$ și $\sin a$, să se demonstreze că polinomul $\cos na - \sin na$ se divide prin:

- 1) $\cos a - \sin a$, dacă n este $M+1$
- 2) $\cos a + \sin a$, dacă n este $M-1$.

Gr. C. Zamfirescu

(Sc. de Poduri și Șosele).

Cursul inferior

4) Să se găsească numerele de două cifre așa că produsul cifrelor mărit cu cifra zecilor să ne dea 35.

5) Un negustor a cumpărat într-o zi 10 hl. de grâu și 40 hl. de porumb cu 510 lei; altă dată a cumpărat, cu aceleași prețuri, 15 hl. de grâu și 40 hl. de porumb dând 585 lei. Să se afle prețul hl. de grâu și porumb.

Filipescu Paul (Cl. IV).

6) Într'un triunghi ABC dreptunghic în A , se duce înălțimea AD ; cunoscând ipotenuza și lungimea dreptei AD , să se afle celelalte laturi ale triunghiului.

I. Dodun (Cl. IV).

Eratum. La problema 62 din No. 7-8 să se citească: dublul sumei produselor, în loc de: suma produselor.